

Stanovisko Európskeho výboru regiónov – Príležitosti a synergie vyplývajúce z preventívnej adaptácie na zmenu klímy v záujme podpory udržateľnosti a kvality života v regiónoch a obciach a rámcové podmienky na to potrebné

(2021/C 37/06)

Spravodajca:	Markku MARKKULA (FI/EES), predseda rady mesta Espoo
Referenčné dokumenty:	Žiadosť predsedníctva Rady EÚ, článok 41 písm. b) bod i)

POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Celosvetový stav núdze si vyžaduje rýchlejšie kroky

1. zdôrazňuje, že politickí činitelia by mali k zmene klímy pristupovať ako k stavu núdze a celosvetovej hrozbe, ktorá sa musí riešiť kolektívne spoločnými opatreniami a normami odstránením uzavretého spôsobu myslenia a odbúraním prekážok. EÚ by mala pri prechode na klimaticky neutrálne hospodárstvo a odolnejšiu spoločnosť zohrávať aktívnu vedúcu úlohu s cieľom zaistiť priaznivé životné podmienky a zabezpečiť, aby sa na celom svete uplatňovali vo vzťahu k európskym podnikom a verejným a súkromným inštitúciám jasné, dôveryhodné a rovnocenné postupy;
2. považuje za dôležité, aby mestá a regióny zohrávali aktívnu rolu a spojili svoje sily s miestnym a medzinárodným priemyslom v snahe adaptovať sa na zmenu klímy a zmierňovať jej následky, a to prijatím čoraz ambicioznejších a realistejších cieľov; zdôrazňuje, že je nevyhnutné urýchliť kroky vo všetkých príslušných oblastiach politiky EÚ, zvýšiť financovanie adaptačných opatrení, spoločne vyvinúť vhodné adaptačné metódy a nástroje, zintenzívniť cezhraničnú spoluprácu a výmenu skúseností a najlepších postupov a posilniť odolnosť a adaptačnú schopnosť, riešenia blízke prírode a príležitosti na inovácie;
3. berie na vedomie, že približne 800 regionálnych samospráv v 17 členských štátoch vyhlásilo stav klimatickej núdze. To znamená, že približne 40 % občanov EÚ žije v miestnych a regionálnych samosprávach, ktorých politickí predstavitelia navyše zdôraznili, oficiálne prijali a vyhlásili vážny stav globálnej klimatickej núdze. Zdôrazňuje, že pre aktívne líderstvo zamerané na dosiahnutie klimaticky neutrálnej Európy to predstavuje veľkú podporu⁽¹⁾;
4. zdôrazňuje, že v kontexte pandémie ochorenia COVID-19 sú včasné a koordinované opatrenia ešte naliehavejšie – súčasné skúsenosti s pandemiou poukázali na potrebu zlepšiť odolnosť sociálnych a hospodárskych systémov, aby dokázali zvládnuť rozsiahle narušenia, pretože neočakávané krízy vytvárajú komplexné riziká, a to najmä v ekonomikách s príliš úzkym zameraním;
5. zdôrazňuje, že politiky EÚ v oblastiach adaptácie na zmenu klímy a zmierňovania jej dôsledkov sa musia lepšie začleniť do verejného a súkromného sektora, ako aj do činností občanov v rámci príslušných sektorov politiky EÚ v oblasti klímy, ako je systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov (EU ETS), rozhodnutie o spoločnom úsilí a využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo (LULUCF). Ak má byť EÚ do roku 2050 klimaticky neutrálna, musí vo všetkých sektoroch intenzívnejšie pracovať na dekarbonizácii činností. Primárnu zodpovednosť za sektor rozhodnutie o spoločnom úsilí – najmä pokiaľ ide o vykurovanie, chladenie, využívanie pôdy a dopravu – majú mestá a regióny v partnerstve s priemyslom;

Prepojenia nižších orgánov verejnej správy s cieľmi OSN v oblasti udržateľného rozvoja a UNFCCC

6. sa domnieva, že nižšie orgány verejnej správy musia zohrávať kľúčovú úlohu pri zvyšovaní globálnych ambícií v oblasti klímy a že adaptačné politiky by mali zohrávať zásadnú úlohu pri lokalizácii cieľov OSN v oblasti udržateľného rozvoja. EÚ musí pre obce vytvoriť stimuly, aby tieto ciele dosiahli;

⁽¹⁾ <https://climateemergencydeclaration.org/climate-emergency-declarations-cover-15-million-citizens/>.

7. vyzýva, aby sa v Rámcovom dohovore Organizácie Spojených národov o zmene klímy (UNFCCC) formálne uznala úloha nižších úrovní verejnej správy a aktívne sa presadzovala ich účasť v adaptačných a mitigačných politických opatreniach a aby sa zmluvným stranám dohovoru navrhlo prijať ambiciózne ciele; poukazuje na príspevky z lokálnej úrovne, ktoré sa predkladajú v podobe dobrovoľných miestnych preskúmaní. Tieto preskúmania dokazujú, že mestá a obce sú úrovňou, kde sa uskutočňujú významné kroky a hľadajú synergie a prepojenia medzi jednotlivými cieľmi udržateľného rozvoja;

8. považuje konferenciu COP26 UNFCCC za zásadný míľnik pri upevňovaní postavenia EÚ na čele globálnych opatrení v oblasti klímy a zdôrazňuje, že na COP26 by sa mali opatrenia a záväzky, ktoré realizujú mestá a regióny, dôrazne a viditeľne vyzdvihnúť; je pripravený podporovať inštitúcie EÚ v ich spolupráci s UNFCCC v snahe viac zviditeľniť a uznať nižšie orgány verejnej správy v globálnej diplomacii a opatreniach v oblasti klímy. V tejto súvislosti vyzdvihuje spoluprácu s medzinárodnými komunitami a sieťovými organizáciami, ako je ICLEI, Under2Coalition, Regions4, Climate Alliance a Únia miest a miestnych samospráv (UCLG);

Smerom k vplyvnejšej adaptačnej stratégii EÚ založenej na nových poznatkoch, učení a inováciách

9. víta návrh novej a ambicióznejšej stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, v ktorej sa adaptácii priznáva významnejšie postavenie v rámci ambícií EÚ v oblasti klímy na roky 2030 a 2050, a to zlepšením poznatkov, posilnením plánovania a urýchlenním opatrení a uznaním potreby regionálnych a lokálnych adaptačných stratégií. V tejto súvislosti zdôrazňuje, že je potrebné účinne začleniť otázky adaptácie na zmenu klímy do všetkých oblastí politiky; naliehavo žiada Komisiu, aby v súlade so zásadami aktívnej subsidiarity a proporcionality vypracovala novú stratégiu EÚ pre adaptáciu s jasnými cieľmi a ukazovateľmi;

10. sa domnieva, že pri podpore nižších úrovní verejnej správy v ich globálnych opatreniach na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja musí samotná EÚ ísť príkladom, čo zahŕňa spoluprácu s potenciálnymi partnermi mimo EÚ na základe jej hodnôt;

11. zdôrazňuje potrebu celoeurópskeho systému adaptácie a dobre fungujúcej štruktúry viacúrovňového riadenia so stanovením jasných úloh, ktoré umožnia zavádzať opatrenia. Je dôležité vytvoriť účinné regionálne a lokálne adaptačné a mitigačné mechanizmy s použitím spoločných sietí verejného, súkromného a tretieho sektora a zlepšením poznatkov, schopností a finančných zdrojov;

12. zdôrazňuje, že pri adaptácii na zmenu klímy sú dôležité riešenia blízke prírode, keďže ich uplatňovanie ponúka príležitosť na riešenie vzájomne prepojených kríz v oblasti klímy, prírody a zdravia, je prínosom v sociálnej aj ekologickej oblasti a zároveň podporuje udržateľnosť a odolnosť. Riešenia blízke prírode môžu byť takisto dôležitým prostriedkom na dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja a naplnenie ambícií UNFCCC, najmä pokiaľ ide o využívanie synergií medzi rôznymi cieľmi udržateľného rozvoja a opatreniami v oblasti klímy;

13. zdôrazňuje, že adaptácia na zmenu klímy si bude vyžadovať rozsiahlu transformáciu a pri územnom plánovaní a riadení sa bude musieť na ňu prihliadať ako na prierezovú prioritu; adaptačné politiky majú významný vplyv na zdravie a sociálnu spravodlivosť;

14. poznamenáva, že pripravenosť miestnej úrovne na adaptáciu na zmenu klímy je vo svete, ako aj v Európe rôzna. Klimatické riziká nie sú v súčasnosti úplne zahrnuté do celkového riadenia rizík a plánovania pripravenosti obcí;

15. zdôrazňuje, že aby boli všetky opatrenia v oblasti klímy vrátane adaptačných opatrení úspešné, musia vychádzať z najlepších dostupných poznatkov a inovácií a plne závisieť od podpory občanov; miestne a regionálne samosprávy sú najdôveryhodnejšou úrovňou verejnej správy, pretože vedia lepšie ako ktokoľvek iný, čo je potrebné a ako účinne reagovať na požiadavky a očakávanie európskych občanov;

16. vyzýva Európsku komisiu a členské štáty, aby podporovali rozvoj:

a) udržateľnosti ako „novej bežnej vlastnosti“ pre všetky komunity, podniky a všetkých jednotlivcov;

- b) udržateľnosti, uhlíkovej neutrality, obehového hospodárstva a odolnosti ako hlavnej zásady vo všetkých verejných a súkromných rozhodovacích postupoch vrátane zostavovania rozpočtu;
- c) plánovania zameraného na udržateľnosť a činností založených na spolupráci, poznatkoch a osvedčených postupoch;
- d) výskumu udržateľnosti a spoločných činností – multidisciplinárnych aj interdisciplinárnych – s cieľom zlepšiť know-how a jeho diverzifikáciu;
- e) digitálna pripojiteľnosť pre všetkých občanov s primeranými zručnosťami ako prierezový prvok zabezpečujúci ekologickú a digitálnu transformáciu;
- f) spôsobov začlenenia všetkých týchto prvkov do všetkých koncepcií vzdelávania v Európskej únii, a
- g) financovania miest a regiónov v oblasti rekvalifikácie a zvyšovania kvalifikácie pracovnej sily;

17. zasadzuje sa za zníženie uhlíkovej stopy minimalizovaním negatívneho vplyvu produktov, služieb a organizácií; takisto požaduje, aby sa väčší dôraz kládol na príspevok k zmenšeniu uhlíkovej stopy a poukazovaním na pozitívny budúci vplyv produktov, služieb a organizácií na udržateľnosť;

18. podporuje rozvoj miestnych vedeckých platforiem pre zmenu klímy (ktoré už existujú v rôznych regiónoch a zohrávajú úlohu „miestneho Medzivládneho panelu o zmene klímy“) s cieľom podnietiť spoluprácu s vedcami a podporiť rozhodovanie medzi miestnymi volenými zástupcami;

19. zdôrazňuje, že budovanie odolnosti jednotlivcov, komunít a regiónov je pri adaptácii na zmenu klímy rozhodujúcim faktorom; poukazuje na význam zvyšovania povedomia, učenia sa, rozvoja schopností a koncepcií pre posilňovanie kultúry medziregiónálnej a nadnárodnej spolupráce tak, aby fungovala prakticky na celom svete;

20. vyzýva Komisiu, aby vytvorila a vo väčšej miere využívala nástroje celoeurópskej spolupráce s cieľom spoločne vyvíjať nové riešenia výziev v oblasti klímy a žiada vytvorenie digitálnych virtuálnych koučingových tímov a partnerského mentoringu v záujme podpory nového a inovatívneho regionálneho a miestneho udržateľného rozvoja; regióny a mestá sú pripravené pomôcť ako skúšobné laboratóriá na vývoj nových riešení, ktoré dokážu riešiť rôzne potreby území EÚ;

21. zdôrazňuje užitočnosť siete živých laboratórií pri odstraňovaní rozdielov v adaptácii na zmenu klímy a jej zmierňovaní a pri posilňovaní inovácií pre udržateľný rozvoj;

22. zdôrazňuje úlohu poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (SPP) v globálnej politike v oblasti klímy, keďže zohrávajú dôležitú úlohu pri zvyšovaní odolnosti a udržateľnosti a propagovaní inovačných riešení vo vidieckych oblastiach. V tomto zmysle sa musia ciele zelenej dohody, najmä stratégia biodiverzity a stratégia „z farmy na stôl“, začleniť do SPP, čím sa ukončí prepojenie medzi dotáciami a veľkosťou poľnohospodárskej pôdy, a teda namiesto toho sa poskytovanie dotácií prepojí s dodržiavaním prísnych a záväzných noriem v oblasti ochrany klímy, biodiverzity, používania pesticídov a dobrých životných podmienok zvierat, kratších dodávateľských reťazcov a podpory miestnej výroby;

23. vyzdvihuje pozitívne synergie medzi politikami na ochranu biodiverzity a adaptačnými a mitigačnými politikami súvisiacimi so zmenou klímy, ktoré sú základnými piliermi globálneho boja proti zmene klímy;

24. vyzdvihuje význam používania preventívnych informačných systémov, ako sú Galileo a Copernicus, pri posudzovaní nebezpečenstiev a rizík na úrovni komunít. To si vyžaduje systematickejšie a komplexnejšie riešenia na získavanie a spracovávanie regionálnych a lokálnych údajov, ako napríklad používanie satelitov a senzorov s nástrojmi podporovanými GIS na mapovanie zraniteľných miest spojených s rôznymi klimatickými rizikami. Nabáda miestne a regionálne samosprávy, aby používali a využívali dostupné údaje a služby, najmä tie, ktoré ponúka služba monitorovania zmeny klímy programu Copernicus (C3S);

25. zdôrazňuje, že je potrebné ďalej investovať do vesmírnych technológií, ktoré sú kľúčovým prvkom udržateľného a odolného rozvoja, pretože poskytujú relevantné informácie o klimatických rizikách a súvisiacich adaptačných opatreniach. V tejto súvislosti je pripravený spolupracovať s Komisiou, so Spoločným výskumným centrom a s Európskou environmentálnou agentúrou na preskúmaní opatrení, ktorými by sa tieto technológie viac priblížili miestnym a regionálnym samosprávam;

26. poukazuje na to, že adaptácia by sa mala považovať za dôležitý pilier Európskej zelenej dohody, ktorá je novou stratégiou EÚ pre rast; víta navrhovaný európsky právny predpis v oblasti klímy ako spôsob, ktorý poskytne zastrešujúci rámec pre zmierňovanie zmeny klímy a adaptáciu na ňu;

Mestá a regióny by mali v adaptačných politikách zohrávať významnejšiu úlohu

27. zdôrazňuje, že mestá a regióny sú inovátormi a priekopníkmi v oblasti klímy a adaptácie na zmenu klímy a často sa zapájajú do výskumných a inovačných projektov, ako sú projekty v rámci programov Horizont 2020 a Horizont Európa, vďaka čomu môžu pôsobiť ako vyslanci v oblasti adaptácie na zmenu klímy v celej Európe a podporovať cezhraničnú spoluprácu medzi nižšími úrovňami verejnej správy pri riešení výziev v oblasti klímy;

28. konštatuje, že miestne samosprávy sú zodpovedné za viac ako 70 % mitigačných opatrení a až 90 % opatrení súvisiacich s adaptáciou na zmenu klímy a že žiadna adaptačná politika nebude fungovať, pokiaľ sa v nej nezohľadnia potreby, názory a odborné znalosti príslušných regiónov a miest; poukazuje na to, že podľa odhadov v celej EÚ približne 40 % miest s viac ako 150 000 obyvateľmi prijalo adaptačné plány⁽²⁾;

29. digitálne aplikácie môžu miestnym a regionálnym samosprávam významne pomôcť pri realizácii cieľov udržateľného rozvoja a klimatických cieľov alebo pri adaptácii na zmenu klímy. Pri adaptačných a mitigačných opatreniach súvisiacich so zmenou klímy je preto vždy potrebné zvážiť udržateľné digitálne riešenia. Musí prebiehať vzájomná výmena príkladov najlepších postupov, pričom zároveň sa musí sledovať, či sú digitálne riešenia skutočne účinné;

30. poukazuje na to, že najviditeľnejšími dôsledkami zmeny klímy v Európe a na celom svete sú extrémne prejavy počasia, ako sú vlny horúčav, záplavy, nedostatok vody, prírodné požiare a choroby, čo spôsobuje značné straty na životoch, finančné škody, ako aj zhoršenie kvality života. Takisto poznamenáva, že vyľudňovanie vidieka, strata prístupu k úrodnej pôde a úbytok biodiverzity spôsobujú sociálne a hospodárske ťažkosti, ktoré sú čoraz väčším globálnym problémom, ktorý bude mať v Európe obrovské dôsledky⁽³⁾;

31. vyzdvihuje zásadný význam dvoch misií zameraných na klímu, a to „klimaticky odolná Európa“ a „100 klimaticky neutrálnych miest do roku 2030“; rád by spolupracoval s Komisiou, pokiaľ ide o podporovanie predkladania prihlášok a nominácií zo strany komunít, miest a regiónov, ktoré predstavujú celú škálu geograficky, sociálne a hospodársky rozmanitých európskych území. Je pripravený spolupracovať s uvedenými misiami, Dohovorom primátorov a starostov a ďalšími aktérmi na vývoji implementačného rámca s cieľom dosiahnuť cieľ klimatickej neutrality;

32. odporúča, aby Európska environmentálna agentúra (EEA) spolu s rôznymi expertnými organizáciami, ako je Spoločné výskumné centrum, partnerstvo pre adaptáciu na zmenu klímy v rámci Urbánnej agendy⁽⁴⁾ a Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike⁽⁵⁾, pravidelne poskytovala aktuálne informácie o vedeckých poznatkoch a predkladala konkrétne projekty týkajúce sa zmeny klímy, jej vplyvov a zraniteľnosti v hlavných biogeografických regiónoch Európy;

33. zdôrazňuje, že vplyv zmeny klímy je nerovnomerný a že pri výbere správnej politiky zohrávajú rozhodujúcu úlohu územné faktory; najvhodnejšie adaptačné opatrenia závisia od konkrétnych zraniteľností, napríklad v prípade najvzdialenejších regiónov, ostrovov, horských oblastí, pobrežných oblastí a arktického regiónu EÚ;

34. požaduje, aby sa naliehavo prijali opatrenia v Arktíde, kde sú zimné teploty v porovnaní s predindustriálnym obdobím už teraz o 2,5 °C vyššie, čo znamená, že morský ľad a sneh sa topia nevídanou rýchlosťou, ako to najnovšie ukázala napríklad expedícia MOSAiC. Potrebná je osobitná pozornosť vzhľadom na väčšiu citlivosť Arktídy, ktorá sa označuje ako „polárne zosilnenie“;

⁽²⁾ Správa o vykonávaní stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy [COM(2018) 738 final].

⁽³⁾ <https://www.eea.europa.eu/themes/climate-change-adaptation>.

⁽⁴⁾ <https://ec.europa.eu/futurium/en/climate-adaptation>.

⁽⁵⁾ <https://www.dohovorporimatorovstarostov.eu/>.

35. upozorňuje na mimoriadne bohatstvo stredomorskej prírody a jej osobitnú zraniteľnosť voči prírodným katastrofám, zmene klímy a sociálno-ekonomickému rozvoju. Na zvýšenie udržateľnosti prírodných zdrojov sú potrebné konkrétne kroky, najmä ochrana biodiverzity;

36. zdôrazňuje, že zmena klímy je úzko spojená so sociálno-ekonomickými zmenami, ako je napríklad urbanizácia; poukazuje na to, že mestské oblasti v Európe, v ktorých žijú tri štvrtiny obyvateľstva, čelia klimatickým výzvam, ktoré si vyžadujú individuálne riešenia a podporu zo strany EÚ a členských štátov⁽⁶⁾. Poukazuje aj na význam vidieckych a prímestských oblastí, kde je znižovanie emisií niekedy ešte ťažšie, a žiada vhodné riešenia aj tam;

37. zdôrazňuje, že viacúrovňový dialóg v oblasti klímy a energetiky by sa mohol stať silným nástrojom na zabezpečenie účinného vertikálneho začlenenia adaptačných politík a ich širšieho zohľadnenia; tento dialóg by sa mal rozšíriť na celú zelenú dohodu;

38. vyzdvihuje zásadnú úlohu Dohovoru primátorov a starostov o klíme a energetike a podobných iniciatív pri približovaní adaptačných politík mestám a regiónom, ako aj úlohu signatárov dohovoru pri vykonávaní akčných plánov v oblasti udržateľnej energetiky a klímy;

39. poukazuje na to, že je dôležité posilniť využívanie, rozširovanie a zavádzanie inovačných digitálnych technológií, ktoré sú prínosom pre integračné kapacity a súdržnosť smerom k stratégii pre inteligentné územie. 5G, internet vecí a dátová analýza ako príklady týchto technológií by sa mali považovať za faktory, ktoré umožňujú digitálnu a zelenú transformáciu regiónov a miest, a najmä za prvky s pákovým efektom pri poskytovaní digitálnych verejných služieb, pri energetickej účinnosti, podpore kultúry a cestovného ruchu a sociálnej a územnej súdržnosti.

40. zdôrazňuje úlohu energetických systémov pri adaptácii a prepojenia medzi nimi, ako sa uvádza v oznámení o stratégii integrácie energetického systému EÚ⁽⁷⁾, a vyzýva Európsku komisiu, aby uvedené prepojenia ďalej preskúmala v nadväznosti na toto oznámenie;

41. zdôrazňuje význam posilňovania európskych partnerstiev medzi regiónmi a mestami pomocou koncepcií inteligentnej špecializácie; odporúča posilniť úlohu miest a regiónov v rámci Európskej platformy pre adaptáciu na zmenu klímy⁽⁸⁾ a želá si prehĺbiť spoluprácu najmä s Európskou environmentálnou agentúrou, EIT Climate-KIC (znanostné a inovačné spoločenstvo Európskeho inovačného a technologického inštitútu pre otázku klímy) a Spoločným výskumným centrom;

42. poukazuje na potrebu lepších vykonávacích kapacít regiónov a miest a dôležitosť disponovať dostatočným počtom zamestnancov, vrátane tých kvalifikovaných. Najmä na komunálnej úrovni musí byť systematicky zabezpečovaná potrebná pracovná sila, aby sa koordinovali mnohé oblasti činnosti a zodpovednosti spojené s realizáciou cieľov udržateľného rozvoja a klimatických cieľov;

Financovanie a globálne pravidlá

43. naliehavo vyzýva Komisiu, aby venovala osobitnú pozornosť systému stanovovania cien emisií CO₂. Na uskutočnenie klimatickej transformácie sú potrebné nové investície do adaptačných a mitigačných opatrení, a to najmä v súkromnom sektore. Cena emisií CO₂ by sa mala stanoviť na predvídateľnej a primeranej úrovni, aby sa prilákali potrebné investície. Takýto systém by mal podnecovať energetické a iné spoločnosti k tomu, aby zohrávali významnú úlohu pri dosahovaní cieľov v oblasti klímy a pri vytváraní nových uhlíkovo neutrálnych riešení;

44. zdôrazňuje, že na to, aby sa emisie CO₂ stali transparentnou súčasťou hospodárskeho systému a aby sa podporil prechod na uhlíkovú neutralitu, bude potrebný účinnejší systém stanovovania cien emisií CO₂ vrátane úprav hraničnej dane. Takýto systém by vytvoril nové rovnaké podmienky pre udržateľné opatrenia a predstavuje kľúčový nástroj na zabezpečenie transparentnosti systému emisií CO₂ na všetkých úrovniach a vo všetkých odvetviach;

⁽⁶⁾ <https://www.dohovorprimatorovastarostov.eu/>.

⁽⁷⁾ COM(2020) 299 final.

⁽⁸⁾ <https://climate-adapt.eea.europa.eu/>.

45. podporuje požiadavku Európskeho parlamentu stanoviť čistý rozpočet EÚ27 pre emisie skleníkových plynov na základe najnovších vedeckých výpočtov, ktoré použil IPCC, a ktorý by predstavoval spravodlivý podiel Únie na zostávajúcich celosvetových emisiách v súlade s cieľmi Parížskej dohody. Týmto rozpočtom by sa malo riadiť stanovenie trajektórie Únie smerom k nulovej bilancii emisií skleníkových plynov do roku 2050;

46. vyzýva EÚ, aby sa vo svete profilovala ako vedúca sila v snahe vyvinúť do roku 2030 potrebný systém stanovovania cien emisií CO₂ a systém zostavovania rozpočtu a vyrokovať podobné prvky so svojimi globálnymi obchodnými partnermi;

47. navrhuje, aby sa podporovali dlhodobé investície do infraštruktúry súvisiacej s adaptáciou financované EÚ; zdôrazňuje, že je dôležité, aby všetky úrovne verejnej správy mali primerané možnosti na financovanie adaptácie na zmenu klímy a aby sa preskúmali nové možnosti pre existujúce štruktúry a preskúmali nové a inovatívne riešenia;

48. odporúča, aby EÚ a národné vlády zabezpečili stabilné a systematické verejné financovanie adaptácie, napríklad pre verejné služby, pohotovostné a záchranné služby a zdravotnú starostlivosť. Preventívna adaptácia si vyžaduje komplexné investície do infraštruktúry a záchranných nástrojov, ktoré integrujú adaptačné a mitigačné opatrenia do celkových opatrení v oblasti udržateľnosti;

49. víta oznámenie zelených dlhopisov, ktorými sa majú financovať opatrenia v oblasti klímy; varuje, že verejné zdroje nemusia postačovať na riešenie všetkých potrieb v oblasti adaptácie a že by sa malo podporovať súkromné financovanie adaptačných snáh. Kritériá klasifikačného systému a praktická práca s tým, čo sa považuje za udržateľné a bezproblémové, musia byť navrhnuté tak, aby nespôsobovali administratívnu záťaž tým, ktorí chcú investovať udržateľným spôsobom. To platí najmä vtedy, keď tieto aspekty presahujú rámec platných právnych predpisov EÚ a členských štátov;

50. uznáva, že nový rámec na roky 2021 – 2027 sa bude zameriavať hlavne na inteligentnejšiu Európu prostredníctvom inovácií a ekologickejšiu a bezuhlíkovú Európu; žiada, aby VR zohrával väčšiu úlohu pri usmerňovaní využívania súboru nástrojov pre regionálne verejno-súkromné investície do adaptácie na zmenu klímy a zmierňovania jej dôsledkov; to zahŕňa podporu lokálne riadených stratégií a budovanie kapacít miestnych samospráv pri správe európskych, národných, regionálnych a miestnych finančných prostriedkov; poukazuje na to, že európske programy podpory musia podporovať vytváranie a výmenu účinných riešení v oblasti zmeny klímy tak, aby z nich mohli profitovať obce rôznych veľkostí;

51. zdôrazňuje, že miestne a regionálne samosprávy najlepšie poznajú potreby a problémy občanov a sú zodpovedné za vykonávanie politik EÚ na miestnej a regionálnej úrovni. Preto je potrebné, aby členské štáty zapájali miestne a regionálne samosprávy do rozhodovacieho procesu súvisiaceho s právnymi predpismi EÚ a členských štátov. VR nabáda členské štáty, aby na miestne a regionálne samosprávy na základe zásady subsidiarity delegovali aj správu fondov a finančných nástrojov;

52. poukazuje na novú úroveň záväzku Európskej investičnej banky (EIB) zvýšiť do roku 2025 podiel finančných prostriedkov určených na opatrenia v oblasti klímy a environmentálnu udržateľnosť a na vypracovanie plánu pre klimatickú banku⁽⁹⁾; víta tiež to, že EIB zaviedla systém hodnotenia klimatických rizík (CRA) na systematické hodnotenie fyzických klimatických rizík;

53. zdôrazňuje, že základom rozvoja novej adaptačnej stratégie EÚ musia byť zásady stanovené v Európskej zelenej dohode; naliehavo vyzýva Komisiu, aby v tejto súvislosti uznala mestá a regióny za plnohodnotných partnerov a aby lepšie riešila rozdiely medzi miestnymi adaptačnými stratégiami zdola nahor a národnými adaptačnými stratégiami;

⁽⁹⁾ <https://www.eib.org/en/about/partners/cso/consultations/item/cb-roadmap-stakeholder-engagement.htm>.

Lepšia súdržnosť a vykonávanie opatrení v celej Európe

54. poukazuje na to, že ciele klimatického paktu sa opierajú o aktívnu subsidiaritu a viacúrovňové riadenie: VR je pripravený politicky podporovať vykonávanie klimatického paktu⁽¹⁰⁾ a poskytnúť ho všetkým mestám a regiónom v Európe. V tejto súvislosti vyzýva Komisiu, aby k intervenčným opatreniam v rámci tejto dôležitej iniciatívy zaradila aj adaptačné opatrenia;

55. zdôrazňuje potenciál Európskeho klimatického paktu, ktorý je na jednej strane inovačným nástrojom riadenia posilňujúcim spoluprácu medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami a európskymi inštitúciami a na druhej strane zastrešujúcou iniciatívou na stimuláciu vytvárania miestnych klimatických paktov v celej EÚ a uľahčenie využívania najlepších postupov, a to aj v oblasti adaptácie na zmenu klímy;

56. pripomína, že je dôležité, aby sa do plánovania a riadenia územnej infraštruktúry a krajinného plánovania a manažmentu⁽¹¹⁾ začlenili adaptačné politiky: mestá a regióny by mali v tejto súvislosti vyvinúť značné úsilie;

57. víta návrh ambiciózneho plánu cieľov v oblasti klímy do roku 2030 a vyzýva Komisiu, aby do tohto rámca zahrnula aj adaptačné opatrenia a ciele;

58. zdôrazňuje, že viaceré iniciatívy, ako sú dialógy s občanmi, posudzovanie územného vplyvu, viacúrovňové dialógy v oblasti klímy a energetiky a sieť RegHub, ako aj Európska mestská iniciatíva v rámci politiky súdržnosti po roku 2020 môžu pomôcť pri posudzovaní adaptačných opatrení a príprave strategického programu tým, že zapoja tie subjekty, ktorých sa zmena klímy a adaptačné opatrenia priamo dotýkajú;

59. víta oznámenie iniciatívy „vlna obnovy“ ako progresívnej iniciatívy, ktorou sa zintenzívňuje úsilie EÚ v jednej z kľúčových oblastí plnenia našich klimatických cieľov. V tejto súvislosti žiada Komisiu, aby ďalej rozvíjala úlohu obnovy budov z hľadiska posilnenia adaptačných cieľov a zvýšenia odolnosti zastavaného prostredia;

60. upozorňuje na to, že vplyv zmeny klímy na občanov sa líši v závislosti od ich sociálnej a ekonomickej zraniteľnosti, veku a pohlavia; v novej stratégii EÚ by sa mal preto starostlivo zväziť sociálny aspekt adaptačných politík, pričom by sa malo vychádzať z práce vykonanej v tejto oblasti Európskou agentúrou pre životné prostredie⁽¹²⁾;

61. zdôrazňuje, že členské štáty v súčasnosti vypracúvajú rôzne plány a stratégie, ako sú stratégie adaptácie na zmenu klímy, národné energetické a klimatické plány, dlhodobé národné stratégie a stratégie udržateľného rozvoja a ďalšie sektorové politiky, ako napr. v oblasti biodiverzity, lesného hospodárstva, poľnohospodárstva a územného plánovania; poukazuje na to, že to môže byť pre mestá a regióny mátku, a vyzýva Európsku komisiu, aby tento všeobecný rámec prehodnotila v prospech integrovanejšieho prístupu;

62. vyzýva Komisiu, aby členským štátom dôrazne odporučila zapojiť nižšie orgány verejnej správy do vypracovania svojich adaptačných stratégií a podporovania rozvoja regionálnych a miestnych stratégií, ako aj regionálneho členenia národných stratégií; VR je v tomto ohľade pripravený zorganizovať viacúrovňové dialógy v oblasti klímy a energetiky.

V Bruseli 10. decembra 2020

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Pozri stanovisko 1360/2020 na tému *Európsky klimatický pakt* (Ú. v. EÚ C 440, 18.12.2020, s. 99), spravodajca: Rafał Trzaskowski (PL/EES), <https://cor.europa.eu/sk/our-work/Pages/OpinionTimeline.aspx?opId=CDR-1360-2020>.

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/adaptation/what/docs/swd_2013_137_en.pdf.

⁽¹²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/unequal-exposure-and-unequal-impacts>.